

Institut d'Estudis Autònoms, 17.05.2010

Autonomia i independència al Regne Unit: el cas d'Escòcia

Montserrat Guibernau,

Catedràtica de Ciències Polítiques a la Universitat Queen Mary de Londres

Resum

L'objectiu d'aquest treball és reflexionar sobre les conseqüències del procés d'autonomia («devolution») iniciat pel Govern laborista el 1997. Aquest treball fa referència al desenvolupament de l'autonomia d'Escòcia des dels inicis fins a l'actualitat. D'aquesta manera, estableix una distinció entre l'anomenat punt de vista unionista i el plantejament secessionista.

Ofereix un estudi detallat dels principals objectius i reptes dels plans actuals que té previstos el Partit Nacional Escocès (SNP) pel que fa al referèndum sobre la secessió. També inclou la descripció exhaustiva de les principals recomanacions de la Comissió Calman (2009), creada pel Govern d'Escòcia i el Govern del Regne Unit per tal d'avaluar els deu anys d'autonomia. El treball conclou amb unes reflexions finals sobre les conseqüències de l'autonomia per a la identitat escocesa i també per a la britànica.

Paraules clau: autonomia, Escòcia, independència, Partit Nacional Escocès

Introducció

El 1997 el Govern laborista va decidir instaurar un model d'autonomia asimètrica que atorgués diferents graus d'autonomia a Escòcia, a Gal·les i a Irlanda del Nord. Va tractar així de respondre a diferents demandes d'autonomia basades en les diferents identitats nacionals existents dins la Gran Bretanya.

El model britànic contrasta especialment amb els programes d'autonomia simètrica implantats a Alemanya després de la Segona Guerra Mundial, en què tots els seus *länder* gaudeixen de graus similars d'autonomia, i a l'Espanya postfranquista, en què les disset comunitats autònomes gaudeixen de competències similars després que el procés

autonòmic s'hagi completat.¹ Fins ara, l'autonomia al Regne Unit s'ha limitat a Gal·les, Escòcia i Irlanda del Nord, sense tenir en compte el 85 % de la població que viu a Anglaterra, cosa que es podria solucionar si finalment s'hi creessin assemblees regionals. Alguns sostenen que en aquesta omisió es troba la inestabilitat inherent a l'autonomia britànica, independentment dels diferents acords que ja es compleixen.²

*Suport a l'autonomia*³

Segons les darreres dades disponibles obtingudes per la secció Canvi Constitucional i Autonomia, de l'ESRC (2004), entre els anglesos el 57 % dóna suport al model actual de govern a Anglaterra, el 22 % està a favor que les regions angleses tinguin les seves pròpies assemblees, i un 16 % considera que Anglaterra en conjunt hauria de tenir un parlament propi nou.⁴

Quan se'ls va preguntar sobre les seves preferències amb relació al model britànic d'estat, d'acord amb una enquesta portada a terme per l'Institut de la Governança, de la Universitat d'Edimburg, el 2004, el 53 % dels escocesos⁵, el 25 % dels gal·lesos i el 12 %

¹ Per a una anàlisi comparativa dels casos de Catalunya, el Quebec i Escòcia, vegeu Guibernau, M. *The Identity of Nations* (Polity Press: Cambridge, 2007), capítol 2. Guibernau, M. *La identitat de les nacions* (Dèria Editors: Barcelona, 2010).

² Osmond, J. 'A Constitutional Convention by Other Means: The First Year of the National Assembly for Wales', dins Hazell, R. *The State and the Nations* (The Constitution Unit-Imprint Academic: London, 2000), p. 37-77, p. 40, i Tomaney, J. 'The Regional Governance of England', dins Hazell, R. *The State and the Nations* (The Constitution Unit-Imprint Academic: London, 2000) p. 117-122.

³ Per a una anàlisi detallada, amb dades estadístiques, del suport a l'autonomia a Escòcia, vegeu McCrone, D. i Paterson, L. "The Conundrum of Scottish Independence", *Scottish Affairs*, núm. 40, estiu del 2002. p. 54-75.

⁴ SN 4766. *ESRC, Devolution and Constitutional Change* (2001). Arxiu de Dades del Regne Unit. www.data-archive.ac.uk (Consultat el 16 de febrer de 2004), p. 42.

⁵ Lindsay Paterson presenta percentatges lleugerament diferents corresponents al 2002 en el document "Attitudes to Scottish Independence and to the SNP", Institute of

dels irlandesos del Nord es van manifestar a favor de l'autonomia actualment establerta. A més, el 37 % dels gal·lesos i el 31,4 % dels irlandesos del Nord consideraven que la seva Assemblea o el seu Parlament haviem de gaudir de competències en recaptació d'impostos i només el 5,6 % dels escocesos pensaven que el seu Parlament no hauria de tenir les competències en recaptació d'impostos que actualment té. Ja el 2002, el 18,6 % dels escocesos, el 7,2 % dels irlandesos del Nord i el 6,5 % dels gal·lesos van donar suport a la independència de les seves regions dins la Unió Europea.

Quan se'ls va preguntar sobre si la política a llarg termini d'Irlanda del Nord hauria d'implicar romandre com a part del Regne Unit, unificar-se amb la resta d'Irlanda o esdevenir un estat independent, és interessant observar que el 25,3 % dels anglesos i el 51 % dels irlandesos del Nord consideraven que hauria de romandre al Regne Unit. També és molt sorprenent comprovar que el 55,4 % dels anglesos i només el 25,8 % dels irlandesos del Nord consideraven que s'hauria d'unificar amb la resta d'Irlanda. Només el 0,65 % dels anglesos i el 6,4 % dels irlandesos del Nord creien que s'hauria de convertir en un estat independent.⁶

L'autonomia a Escòcia, Gal·les i Irlanda del Nord

Escòcia

Escòcia ha patit un llarg i complicat procés cap a l'autodeterminació. En el referèndum del 1979 sobre l'autonomia, els escocesos van votar a favor de la Llei d'autonomia («Devolution Act»), elaborada per l'aleshores Govern laborista. L'objectiu d'aquesta llei era crear un parlament escocès, i d'aquesta manera introduir l'autonomia al Regne Unit. Tanmateix, aquesta llei va ser derogada perquè una disposició de majories especials requeria com a mínim el 40 % de l'electorat a favor. Només el 32,9 % de l'electorat va votar afirmativament en el referèndum. Això significa que el “sí” a l'autonomia va guanyar en el referèndum, però el percentatge de ciutadans que van votar 'sí' no va arribar

Governance, University of Edinburgh, 29 de maig de 2004. Web visitada el 15 de març de 2005: <http://www.institute-of-governance.org>.

⁶ SN 4766. ESRC, *Devolution and Constitutional Change* (2001). Arxiu de Dades del Regne Unit. www.data-archive.ac.uk (Consultat el 16 de febrer de 2004), p. 39-41.

al 40 % de l'electorat, requerit per sancionar la llei. Com a resultat, els escocesos van haver d'esperar fins al 1997 –quan va pujar un nou govern laborista– per tenir l'oportunitat de votar en un nou referèndum sobre l'autonomia d'Escòcia.

Després del fracàs del referèndum del 1979, hi va haver molta desil·lusió a Escòcia. L'any 1988, la Convenció Constitucional Escocesa, que comprèn els laboristes, els liberal demòcrates, els nacionalistes, les esglésies, els sindicats i altres grups socials, va iniciar una campanya pel canvi constitucional. El 1995 van publicar un pla per al Parlament Escocès. En vista dels mals records d'anteriors intents de reforma constitucional important, la Convenció es va oposar a convocar un referèndum perquè va considerar que era una estratègia d'alt risc.

El 1997, i després d'una victòria aclaparadora dels laboristes, Tony Blair va esdevenir primer ministre. Una vegada al poder, el Govern laborista va decidir convocar un nou referèndum (11 de setembre de 1997), que va tenir un resultat positiu: el 74 % dels escocesos va votar a favor d'un parlament escocès i el 63 % va votar a favor d'atorgar-li competències recaptatòries. Després del referèndum, el 1998, el Govern laborista va presentar la Llei d'Escòcia del 1998, que creava el Parlament Escocès, i n'establia les normes relatives al seu funcionament i als procediments.

Tradicionalment, Westminster sempre ha nomenat el seu propi representant a Escòcia, Gal·les i Irlanda del Nord en la figura del denominat secretari d'estat de cada un d'aquests tres territoris. El 1885 es va nomenar un secretari d'estat d'Escòcia, però aquest no va tenir cap càrrec al Consell de Ministres fins al 1892 i l'oficina no va esdevenir plenament Secretaria d'Estat fins al 1926.

A Gal·les es va haver d'esperar fins al 1964, quan el Govern Laborista va nomenar un secretari d'estat de Gal·les, un càrrec de rang ministerial, i les administracions posteriors dels laboristes i dels conservadors van promoure la transferència de funcions a l'Oficina Gal·lesa.

A Irlanda del Nord, l'Oficina del Secretari d'Estat d'Irlanda del Nord va ser creada el 1972, després de la suspensió i posterior derogació del Reglament del Parlament d'Irlanda del Nord arran de molts conflictes civils.

Les notables diferències entre Escòcia, Gal·les i Irlanda del Nord responen a les diferents èpoques i condicions en què cada un d'aquests tres territoris va passar a integrar el Regne Unit. La situació específica d'Escòcia després de la unió dels parlaments d'Escòcia i Anglaterra el 1707 va permetre als escocesos de mantenir la seva pròpia Kirk (Església d'Escòcia), el dret escocès, i els seus propis sistemes educatiu i judicial.

En canvi, l'adhesió de la dinastia Tudor gal·lesa al tron anglès, després de la victòria d'Enric Tudor a la batalla de Bosworth Field el 1485, va impulsar l'assimilació de Gal·les en condicions d'igualtat. La Llei de la Unió (1536) consagra el desig d'Enric VIII d'incorporar Gal·les al seu regne. La qual cosa significava l'assimilació administrativa total de Gal·les al sistema anglès. El dret consuetudinari de Gal·les va ser abolit i es va establir l'anglès com a idioma únic dels procediments legals.

La unió dels tres regnes d'Anglaterra, Escòcia, i Irlanda es va fer efectiva el 1653. Mitjançant la Llei d'assentament («Act of Settlement»), Irlanda va ser considerada territori conquerit. En aquell temps l'Ulster s'havia convertit en la part d'Irlanda més britànica i més protestant, malgrat que també hi vivia una gran població irlandesa catòlica. La resta d'Irlanda va romandre catòlica. Les guerres dels Williamites van reforçar la discriminació catòlica mitjançant la imposició de lleis penals, que exclouien els catòlics de l'exèrcit, els prohibien entrar en política, tant a nivell local com nacional, i els privava de l'accés a l'educació.⁷ La Llei de la Unió del 1800 va posar els protestants sota la protecció formal del Parlament britànic (ara Parlament de la Unió). El 1920 la Llei del Govern d'Irlanda va dividir Irlanda en dues parts autogovernades: Irlanda del Nord, formada per sis dels nou comtats de l'Ulster que van romandre dins l'Estat britànic, a causa principalment de l'oposició dels protestants en aquesta zona, que tenien por d'esdevenir una minoria dins un gran estat catòlic irlandès, i els tres comtats restants de l'Ulster, juntament amb els 23 comtats de la resta d'Irlanda considerada de domini de l'Imperi Britànic i coneguda com a Estat Lliure d'Irlanda, del qual Éamon de Valera va ser el seu primer president.

Gal·les

⁷ Vegeu Jenkins, R. *Rethinking Ethnicity* (Sage: Londres, 1993), p. 93.

La Comissió Reial de la Constitució va ser l'encarregada d'examinar les creixents demandes d'un parlament a Gal·les. El 1973, la Comissió va recomanar l'autonomia per a Gal·les. El 1978 a Westminster es va aprovar una llei que atorgava a Gal·les algunes competències autonòmiques, però va ser rebutjada pel poble gal·lès en el Referèndum del 1979. Finalment, el setembre del 1997, els gal·lesos van votar a favor de la creació d'un parlament gal·lès i les eleccions van tenir lloc el 1999. Inicialment, el Parlament no tenia competències per promoure legislació bàsica, però això va canviar després de l'aprovació de la Llei del Govern de Gal·les el 2006. Actualment, el Parlament té competència per legislar en els àmbits transferits, tot i que les peticions de competències legislatives estan subjectes al veto del secretari d'estat de Gal·les o al de Westminster, una situació molt polèmica que el Parlament de Gal·les intenta desfer. Encara que cal dir que des de l'inici del Parlament de Gal·les, el secretari d'estat mai no ha fet ús d'aquesta prerrogativa:

“D'acord amb la Llei del Govern de Gal·les, del 2006, art. 95, una vegada finalitzat el procediment de revisió previ a la llei, el primer ministre envia un projecte de LCO (Ordre de competència legislativa), amb la proposta de resolució del Parlament al secretari d'estat, el qual té 60 dies per presentar el projecte de LCO davant el Parlament o per refusar de presentar-lo al Parlament i comunicar la resolució de rebuig, juntament amb la motivació, al primer ministre. Fins ara, el secretari d'estat de Gal·les no ha rebutjat la presentació de cap projecte d'ordre de competència legislativa davant el Parlament.”⁸

L'anomenada Convenció de tot Gal·les va ser creada el 2007 amb l'objectiu de determinar les opinions del poble de Gal·les referents a l'autonomia i, en particular, per esbrinar si podien ser partidaris de la possibilitat d'ampliar les competències legislatives del Parlament Nacional de Gal·les. L'encàrrec de la Convenció era:

- Incrementar la consciència i millorar la comprensió dels mecanismes actuals del govern autònom a Gal·les i de les disposicions de la part 4 de la Llei del Govern de Gal·les del 2006, i les seves implicacions futures per governar a Gal·les.
- Facilitar i promoure una consulta àmplia, exhaustiva i participativa a tots els nivells de la societat gal·lesa sobre la qüestió de les competències per elaborar lleis bàsiques.

⁸ *Cambra dels Comuns-Gal·les i Whitehall* -. <http://www.publications.parliament.uk> (Consultat el 19.06.14).

- Preparar una anàlisi de les opinions expressades i dels testimonis presentats per mitjà d'aquest procés.
- Avaluar el nivell de suport públic per a la concessió al Parlament Nacional de Gal·les de les competències per elaborar lleis bàsiques.

Informe adreçat a *One Wales Government* sobre les seves conclusions, amb les recomanacions pertinents per convocar un referèndum.⁹

Actualment, el Govern de Gal·les, format per una coalició Laboristes-Plaid Cymru, té plans per ampliar les competències del Parlament de Gal·les mitjançant la convocatòria d'un referèndum abans de les pròximes eleccions gal·leses del maig del 2011.

A principis del 2010, un sondeig electoral d'una empresa d'ICM va revelar que en un referèndum el 56 % votaria “sí” a les competències plenes, mentre que el 35 % hi votaria en contra. La diferència del 21 % s'ha triplicat des del 7 % el 2008 i suggereix una clara majoria de persones que dona suport a l'atorgament de competències bàsiques al Parlament en els àmbits polítics transferits. En ser consultats sobre com s'hauria de governar Gal·les, el 40 % va dir que el Parlament hauria de tenir competències plenes en l'elaboració de lleis i també algunes competències fiscals. El suport a la independència de Gal·les continua sent menor: només un 7 % vol separar-se del Regne Unit i aconseguir que Gal·les esdevingui un estat membre de la UE.¹⁰

Irlanda del Nord

Des de la seva elecció l'1 maig de 1997, va ser prioritari per al Govern laborista obrir converses amb tots els partits a Irlanda del Nord, inclòs el Sinn Fein. El Govern va aconseguir obtenir un nou alto el foc de l'IRA i va convidar el senador Robert Mitchell, dels Estats Units, a presidir les converses de pau. Que l'IRA lliurés les armes es va convertir en una condició a complir durant les converses, però mai no es va fixar cap data concreta per aconseguir-la. Aquesta posició no solament subratllava la posició del Govern

⁹ *All Wales Convention*, publicat pel Parlament Gal·lès. <http://wales.gov.uk/docs> (Consultat el 14.06.10).

¹⁰ *The Guardian*, 2 de febrer de 2010.

respecte a la il·legitimitat de l'ús de la violència amb finalitats polítiques, sinó que també reforçava el paper de les negociacions com un mitjà per assolir objectius polítics que durant molt de temps s'havia intentat aconseguir per mitjà de l'ús de la violència. Tal com Guelke (1985: 106) sosté, «cercar d'incloure els representants polítics dels paramilitars va ser un reconeixement del lligam entre la seva violència i el conflicte de llarga durada entre les comunitats protestant i catòlica a Irlanda del Nord».¹¹

Es va iniciar un procés de negociació molt tens. El primer ministre britànic, Tony Blair, el primer ministre irlandès, Berthie Ahern, la secretària d'estat d'Irlanda del Nord, Mo Mowlam, i el president dels EUA, Bill Clinton, van intervenir en el procés i van pressionar totes les parts per continuar les converses. *L'Acord de Belfast* (també conegut com a *Acord de Divendres Sant*) es va signar finalment el 10 abril de 1998.

Aquest acord va representar un avenç important en les estratègies de resolució del conflicte. Es va tractar de conciliar el desig unionista que l'Ulster continués sent una província de la Gran Bretanya amb la reivindicació republicana d'una Irlanda unida, independent i lliure de la dominació anglesa. Aquests dos objectius tan oposats han provocat anys d'intensa violència i patiment al poble d'Irlanda del Nord.¹²

Les principals condicions que fixava l'Acord de Belfast per assolir la pau eren «el compromís total i absolut de resoldre les diferències en qüestions polítiques amb mitjans pacífics i exclusivament democràtics» i el suport al **consentiment** com a principi d'acord amb la decisió del poble d'Irlanda del Nord sobre el seu futur. Els participants en la redacció de *l'Acord de Belfast* van fer seu el compromís dels governs britànic i irlandès que assumirien el «reconeixement de la legitimitat de qualsevol opció que fos exercida lliurement per la majoria del poble d'Irlanda del Nord amb relació al seu estatus, tant si

¹¹ Guelke, A. *The Age of Terrorism and the International Political System* (Tauris Academic Studies: Londres, 1985), p. 106.

¹² *The Belfast Agreement* (The Stationery Office: London, abril del 1998), p. 1.

preferien continuar donant suport a la Unió amb la Gran Bretanya com si preferien una Irlanda unida i sobirana». ¹³

L'Acord de Belfast va ser signat pels governs britànic i irlandès el 10 d'abril de 1998 (Divendres Sant), amb el suport de la majoria dels partits polítics d'Irlanda del Nord. Els ciutadans d'Irlanda del Nord van acceptar l'Acord de Belfast en un referèndum (23 de maig de 1998). El mateix dia, els ciutadans de la República d'Irlanda van votar per separat per modificar la seva Constitució, que incloïa la reivindicació territorial d'Irlanda del Nord –considerava Irlanda del Nord com a part de la República d'Irlanda que es trobava sota jurisdicció britànica. L'acceptació del «consentiment» com a mecanisme per decidir el futur d'Irlanda del Nord (ja sigui dins el Regne Unit o bé unida a la República d'Irlanda) significava que la voluntat democràtica dels ciutadans d'Irlanda del Nord havia de tenir preferència en la definició del seu futur polític. I va ser precisament aquesta condició la que va dur la República d'Irlanda a renunciar a la seva històrica reivindicació territorial de la província d'Irlanda del Nord.

L'Acord de Belfast va tenir el suport del 71 % de la població de l'Ulster (participació del 80,98 %) i del 94 % de la població de la República d'Irlanda (participació del 55,59 %), i va impulsar fermament el procés de pau. A l'Ulster, però, aquests resultats van revelar una profunda escissió a les files de l'unionisme. Els votants catòlics van donar suport a l'acord gairebé unànimement, mentre que els vots dels protestants estaven dividits. Per als que van votar que «no» al referèndum, *l'Acord de Belfast* significava una traïció, un primer pas evident cap al que més odiaven, la perspectiva d'una Irlanda unida en la qual els protestants perdrien el seu estatus privilegiat i esdevindrien una minoria. Com el senador Tom Hayden va escriure: «L'unionisme continua com a identitat política d'una

¹³ *The Belfast Agreement*, p. 2.

majoria amenaçada que té por del canvi. La tria que fan de la identitat britànica ha de ser respectada, encara que se'ls rebaixin privilegis.»¹⁴

El suport a l'Acord de Belfast va significar la creació del Parlament d'Stortmont a Belfast, que és complet pel que fa a nombre de membres, amb capacitat per exercir el poder executiu i el legislatiu, i subjecte a les garanties de protecció dels drets i els interessos de tots els sectors de la comunitat. També va promoure la creació d'un *Consell de Ministres Nord/Sud* per dur a terme la consulta, la cooperació i l'acció entre Irlanda del Nord i el Govern irlandès en afers d'interès mutu dins les competències de les administracions del nord i del sud. Una nova institució que va sorgir de l'Acord va ser la constitució del *Consell Britànic-Irlandès* (BIC), l'objectiu del qual és promoure el desenvolupament mutu harmònic i beneficiós de totes les relacions entre els pobles d'aquestes illes. És integrat per representants dels governs britànic i irlandès, institucions autonòmiques d'Irlanda del Nord, Escòcia i Gal·les i, si escau, d'altres zones del Regne Unit, juntament amb els representants de l'Illa de Man i les Illes del Canal de la Mànega.

El cas d'Escòcia

La Llei d'Escòcia del 1998

La Llei d'Escòcia del 1998 ha transformat l'estatus d'Escòcia dins la Gran Bretanya i ha posat fi als anys en què els escocesos eren governats per un secretari d'estat d'Escòcia nomenat pel Parlament de Westminster, un càrrec que s'havia creat el 1926. Anteriorment ja s'havia nomenat un secretari d'estat d'Escòcia, que no va ocupar, però, cap càrrec al Consell de Ministres fins al 1892, i la seva oficina no va esdevenir plenament Secretaria d'Estat fins al 1926.

¹⁴ Hayden, T., Fullet: *No Border, no cry? The Peace Process and the Causes of Conflict in Northern Ireland* (1 de febrer de 1998, senador Tom Hayden, State Capitol, Sacramento CA), p. 2.

Els escocesos van elegir per primera vegada els seus propis representants al Parlament Escocès al maig del 1999. El primer ministre dirigeix l'Executiu escocès i és nomenat per la reina a proposta del president del Parlament, un cop designat com a candidat pel Parlament Escocès, el qual sol ser el líder del partit capaç d'obtenir el suport de la majoria al Parlament Escocès. El resultat positiu del referèndum del 1997 no pot assolir la reforma de la Constitució, però pot reforçar-ne la legitimitat moral i política. Bàsicament, el Parlament Escocès haurà d'assegurar el seu futur en la Constitució del Regne Unit convencent la població de la importància que té per a les seves vides.

Una de les principals preocupacions de la política britànica quan es parla d'autonomia és el paper constant que exerceixen a Westminster els diputats que representen les zones autonòmiques. Aquesta qüestió es va fer evident per primera vegada el 1977, quan Tam Dalyell va plantejar l'anomenada «West Lothian Question» a la Cambra dels Comuns, que va adquirir molta importància el 1997, després que el nou govern laborista d'aleshores emprengués els plans d'autonomia. La West Lothian Question fa referència a «l'anomalia per la qual els parlamentaris escocesos conserven el dret de vot en afers que afecten només Anglaterra i Gal·les, però cap diputat de Westminster tindria aquest dret de vot en els mateixos afers per a Escòcia (si s'han traspassat al Parlament d'Edimburg)».¹⁵ L'actual sobrerepresentació d'Escòcia a Westminster, aproximadament de catorze escons, justificada per la necessitat de compensar les regions escassament poblades, també s'està considerant i es podria corregir en el futur. En les eleccions generals del 2010, es van elegir 532 diputats a Anglaterra, 40 diputats a Gal·les, 59 diputats a Escòcia i 18 diputats a Irlanda del Nord.¹⁶ L'absència d'una constitució

¹⁵ McCormick, J. i Alexander, W., 'Firm foundations: securing the Scottish Parliament', dins Tindale, Stephen (ed.). *The State and the Nations: the politics of devolution* (IPPR: London, 1996) p. 161-162.

¹⁶ Des del desembre del 2009, el nombre d'electors per circumscripció és de 71.537 (Anglaterra), 65.588 (Escòcia), 56.532 (Gal·les), 64.487 (Irlanda del Nord). La mitjana del Regne Unit és de 69.878. Dades de Gay, Oonagh i Holden, Helen. *The West Lothian Question*, Library House of Commons, SN/PC-02586, p. 8 (consultat el 19 de juny de 2010).

britànica escrita on es puguin trobar respostes a aquestes preguntes deixa oberta una àmplia gamma d'opcions a debatre a l'hora de tractar aquestes qüestions tan crucials.

En resposta a aquesta qüestió específica del 2010, el programa electoral del partit conservador incloïa una clàusula segons la qual un govern conservador introduiria noves normes perquè les lleis que es referissin específicament a Anglaterra, o a Anglaterra i Gal·les, no es poguessin aprovar sense el consentiment dels diputats que representin les circumscripcions electorals d'aquests països.¹⁷

La creació d'un parlament autonòmic a Edimburg no ha alterat, en principi, el caràcter unitari de l'Estat britànic perquè la sobirania continua sent a Westminster. Sens dubte, el Parlament Escocès exposa una visió asimètrica del Regne Unit, basada en el reconeixement d'Escòcia com una nació diferent d'altres zones de la Gran Bretanya mitjançant el reconeixement de la seva cultura específica, la seva tradició i els seus estils de vida derivats d'un passat diferent com a territori independent.

L'exprimer ministre britànic, Tony Blair, en el seu pròleg a *Scotland's Parliament White Paper*, en establir els termes de l'autonomia, es refereix a Escòcia com a “gloriosa nació històrica dins el Regne Unit”, reconeixent així el caràcter plurinacional de l'Estat britànic. Al llarg del llibre blanc, l'autonomia escocesa es presenta com a part del programa integral del Govern de reforma constitucional amb l'objectiu d'enfortir el Regne Unit. Escòcia es defineix com a part integrant del Regne Unit, i la reina continua sent la cap d'estat del Regne Unit. Westminster és i continuarà sent sobirà. El Parlament Escocès té competències legislatives sobre una àmplia gamma de matèries que afecten Escòcia. Al seu torn, Westminster conservarà les competències i les responsabilitats de: la constitució del Regne Unit, la política exterior del Regne Unit, incloses les relacions amb Europa; la defensa i seguretat nacional del Regne Unit; l'estabilitat del sistema fiscal, econòmic i monetari del Regne Unit; la legislació laboral; la seguretat social, i la majoria de qüestions de seguretat i regulació del transport.

D'acord amb la Llei d'Escòcia del 1998, les matèries reservades al Regne Unit són:

¹⁷ *General Election 2010*, The Constitutional Unit, UCL. Lloc web consultat el 3 de maig de 2010.

- La Constitució, inclosa la Corona, la Unió i el Parlament del Regne Unit i la funció pública;
- La seguretat nacional, els serveis d'intel·ligència i seguretat; les relacions internacionals i la defensa;
- La política fiscal, econòmica i monetària, inclosa la moneda, les taxes, la despesa pública i el Banc d'Anglaterra;
- La immigració i la nacionalitat;
- Les empreses, la salut i la seguretat, els drets laborals i les relacions industrials;
- El petroli, el gas, el carbó, l'energia nuclear i el subministrament d'electricitat;
- Les carreteres, els ferrocarrils, i el transport aeri i marítim;
- La seguretat social, el suport a la infància i els plans de pensions; i
- Les emissions de ràdio i televisió.¹⁸

Deu anys d'autonomia: una visió general

Més de deu anys d'autonomia s'han caracteritzat pel lideratge carismàtic del líder laborista Donald Dewar, que va esdevenir primer ministre d'Escòcia, per primera vegada, i va exercir el càrrec des del maig del 1999 fins que va morir, l'octubre del 2000. La seva mort sobtada va deixar un gran buit a la política escocesa. Dewar va ser l'artífex de l'autonomia escocesa i Tony Blair hi va confiar. Després de la seva mort, el diputat liberal demòcrata Jim Wallace va passar a ser primer ministre en funcions, fins que el Partit Laborista va nomenar Henry McLeish (octubre del 2000-novembre del 2001). Després que McLeish fos obligat a renunciar el càrrec, el va succeir Jack McConnell (novembre del 2001-maig del 2007). Després de la mort de Donald Dewar hi va haver un govern de coalició dels liberal demòcrates (LibDem) i els laboristes, presidit per una sèrie de líders laboristes.

El 2007, després que continués la inestabilitat al Partit Laborista a Escòcia i després del descontentament general amb les polítiques de Tony Blair a Westminster, especialment la

¹⁸ *Choosing Scotland's Future: A National Conversation: Independence and Responsibility in the Modern World*, The Scottish Government, 2007. (Consultat el 5 de maig de 2010). <http://www.scotland.gov.uk>

seva decisió de participar en la invasió de l'Iraq, el líder del Partit Nacional Escocès, Alex Salmond, va ser elegit primer ministre d'Escòcia amb una minoria escassa.

La pujada de l'SNP i l'enfortiment del secessionisme

La victòria del Partit Nacional Escocès (SNP) a les eleccions d'Escòcia el 3 de maig de 2007 ha creat un escenari polític sense precedents en què un partit pro independència presideix el govern d'una de les nacions de la Gran Bretanya. La victòria del SNP ha trencat la tendència iniciada el 1997 segons la qual els partits d'àmbit britànic havien governat les institucions autonòmiques a Escòcia i Gal·les des del començament.

Cal assenyalar que el suport a la independència es va situar en el 31 % el 2007, i el 41 % el 2008.¹⁹ Una enquesta d'opinió encarregada per la BBC d'Escòcia el 2009 ha posat de manifest que el 58 % dels escocesos estan a favor d'un referèndum sobre la independència tal com té programat l'SNP.²⁰ Una altra qüestió seria si tots els que donen suport a un referèndum sobre la independència estarien preparats per donar suport a la independència d'Escòcia.

A principis del 2009, la prestigiosa empresa de recerca i assessorament YouGov va revelar un sondeig en què el 57 % dels escocesos dirien 'no' a la independència, mentre el 29 % hi votaria a favor, i un 15 % deia que no ho sabien o que no votarien. Quan YouGov va fer la mateixa pregunta l'octubre del 2009, el suport a la independència havia caigut dos punts percentuals, mentre que el suport a la Unió havia augmentat en quatre punts.²¹

L'octubre del 2009, l'empresa líder en estudis de mercat Ipsos Mori Social Research Institute va dur a terme una enquesta que revelava que només el 25 % dels escocesos volia un referèndum en aquell moment i que només el 20 % donaria suport a l'objectiu d'independència de l'SNP –per ara la xifra més baixa. No obstant això, el 50 % va dir que

¹⁹ *Progressive Scottish Opinion Poll*, citat a *The Scotsman*, 14 d'octubre de 2008.

²⁰ <http://www.bbc.co.uk/scotland> Consultat el 5 de maig de 2010.

²¹ <http://www.telegraph.co.uk/news/newstoppers/politics/scotland>. Consultat el 5 de maig de 2010.

s'havia de fer un referèndum «d'aquí a uns anys».²² Des d'aleshores, els tres principals partits unionistes han deixat clar que votarien en contra del projecte de referèndum, amb l'argument que el govern de l'SNP a Holyrood s'hauria de centrar en la lluita contra la recessió. L'enquesta d'Ipsos Mori suggereix que la gent hi està d'acord, amb només un de cada vuit enquestats que assenyalen el referèndum com una de les dues principals prioritats que el Parlament Escocès hauria d'afrontar. La reducció de l'atur a Escòcia encapçala una llista de set àmbits valorats en l'enquesta, amb un 63 % dels escocesos que diuen que aquesta hauria de ser precisament una de les tasques més importants per al Sr. Salmond.

Indubtablement, la crisi econòmica mundial ha tingut una forta repercussió en el potent sistema bancari tradicional d'Escòcia. El novembre del 2009 es va saber que el Banc d'Anglaterra havia concedit en secret un préstec de 62 milions de lliures al Banc Reial d'Escòcia i al HBOS (Halifax Bank of Scotland) per evitar que fessin fallida l'octubre del 2009. El nivell d'intervenció del Banc d'Anglaterra va ser públicament reconegut només després que el sistema bancari s'hagués estabilitzat prou per admetre aquesta contribució substancial.²³ El rescat dels bancs més importants d'Escòcia –actualment en possessió parcial dels contribuents britànics, quan prèviament es trobaven exclusivament en mans escoceses– implica una pèrdua d'independència de la banca escocesa, ara totalment dependent de l'ajut del Banc d'Anglaterra, només el temps pot confirmar si s'ha pogut fer una recuperació total.

L'escenari socioeconòmic originat per la crisi econòmica tindrà una influència indubtable en les actituds cap a una possible independència d'Escòcia i les condicions perquè sigui viable. Tanmateix, mentre Alex Salmond feia públic l'*Scottish Independence White Paper* (30 de novembre de 2009), sobre el futur constitucional d'Escòcia, facilitant el camí cap a un referèndum sobre la independència, el Partit Laborista s'afanyava a recordar al poble d'Escòcia que si fossin independents haurien d'afrontar una situació similar a la d'Islàndia.

²² <http://www.guardian.co.uk/politics/2009>. Consultat el 5 de maig de 2010.

²³ <http://www.guardian.co.uk/business/2009>. Consultat el 5 de maig de 2010.

Les properes eleccions al Parlament escocès segurament seran al maig del 2011 i l'SNP està decidit a convocar un referèndum sobre la independència abans d'aquesta data. El 30 de novembre de 2009 es va publicar un llibre blanc per al projecte de llei, amb quatre opcions possibles que van des de l'absència de canvi fins a la plena independència. El 25 de febrer de 2010 es va publicar l'avantprojecte de llei de consulta popular. L'avantprojecte de llei establia un referèndum de dues preguntes amb “sí / no”, que proposaven tant una autonomia àmplia com la plena independència.

Aquest document de treball presenta les seves propostes per a una llei de referèndum (d'Escòcia). El Govern d'Escòcia té previst presentar el Projecte de llei el 2010 i té com a objectiu obtenir l'acord del Parlament Escocès per convocar un referèndum tan aviat com sigui possible. Tot seguit afegim un resum dels principals punts que integren el Projecte de llei de referèndum (d'Escòcia), incloses algunes citacions del text original:

El futur d'Escòcia: Document de consulta de l'Avantprojecte de llei de referèndum (d'Escòcia)

Objectius

«El Govern d'Escòcia creu que els futurs interessos d'Escòcia estarien més ben servits si s'assumien totes les responsabilitats i els drets d'un estat europeu normal. La independència donaria el Parlament i al Govern escocesos la plena responsabilitat en les matèries actualment reservades al Parlament i al Govern del Regne Unit, incloent-hi les principals competències econòmiques i polítiques i el dret de representació d'Escòcia a la Unió Europea. Altres aspectes d'una Escòcia independent es mantindrien igual. Sa Majestat la Reina continuaria sent la cap d'Estat, es mantindria la unió social amb la part restant del Regne Unit i continuaria la cooperació entre les nacions en una sèrie de matèries.

»Tanmateix, el Govern d'Escòcia reconeix que també hi ha suport per ampliar les competències del Parlament Escocès amb sistemes més limitats. L'avantprojecte de llei atorgaria al poble d'Escòcia l'oportunitat de votar sobre dues preguntes:

- »la primera sobre una ampliació de les competències i les responsabilitats del Parlament Escocès, sense la independència;
- »la segona sobre si el Parlament Escocès també hauria de tenir competències ampliades per permetre assolir la independència.

»El Govern d'Escòcia admet punts de vista sobre dues possibles opcions per a la primera pregunta, una de les quals s'hauria d'incloure en la papereta del referèndum. La primera opció, la plena autonomia (de vegades anomenada “autonomia màxima”), atorgaria al Parlament i al Govern escocesos la responsabilitat de gairebé tots els afers interns i la majoria dels ingressos i la despesa pública d'Escòcia. El Parlament i el Govern del Regne Unit continuarien tenint la responsabilitat en defensa, afers exteriors, regulació de les finances, política monetària i moneda.

»La segona opció per a la primera pregunta consistiria en una ampliació més limitada de l'autonomia basada en les recomanacions financeres dutes a terme per la Comissió de l'Autonomia d'Escòcia (la “Comissió Calman”) el juny del 2009. El Parlament Escocès tindria les responsabilitats addicionals següents:

- »la responsabilitat d'establir una taxa escocesa de l'impost sobre la renda, que podria variar fins a 10 penics per lliura de la taxa de la resta del Regne Unit;
- »la competència per fixar les taxes de l'impost sobre transmissions immobiliàries i altres impostos menors, i per introduir nous impostos a Escòcia amb l'acord del Parlament del Regne Unit, i
- »la competència limitada per demanar diners en préstec.

»El Govern d'Escòcia creu que aquestes propostes de la Comissió Calman per a l'autonomia financera presenten greus deficiències i estan molt lluny de les responsabilitats fiscals que el Parlament Escocès necessita. Creu que tampoc no tenen el que seria considerat normalment imprescindible per fer un referèndum. En efecte, els partits que van participar en la Comissió Calman han deixat clar que al seu parer no cal fer cap referèndum sobre aquestes propostes. No obstant això, la proposta d'impost sobre la renda va més enllà de la competència de l'impost variable que va derivar de la votació sobre la segona pregunta en el referèndum sobre l'autonomia d'Escòcia del 1997. Per tant, el Govern d'Escòcia pot veure que hi ha una justificació per incloure les recomanacions financeres de Calman dins un referèndum de múltiples opcions i aquest plantejament es presenta aquí perquè sigui pres en consideració».²⁴

Principals reptes per a l'opció a favor de la independència

Es van poder identificar almenys tres reptes principals a l'hora de valorar la perspectiva d'un possible pas cap a la independència d'Escòcia. En primer lloc, Alex Salmond i l'SNP no tenen la majoria absoluta al Parlament Escocès i gairebé segur que necessitaran el suport d'un altre partit majoritari per fer una llei de referèndum sobre la independència. Si s'organitza un referèndum, l'SNP haurà de planificar la seva campanya amb molt de compte i ser prudent. Hi ha exemples importants de referèndums fracassats que han tingut un impacte negatiu en els partits que els han organitzat.²⁵ Per exemple, l'acord fallit de Charlottetown, del 26 d'octubre de 1992, que garantia al Québec un estatus de “societat diferenciada” dins el Canadà, i el Referèndum del 30 octubre de 1995, sobre la sobirania

²⁴ *Scotland's Future: Draft Referendum (Scotland) Bill Consultation Paper*. Govern d'Escòcia, <http://www.scotland.gov.uk>. (Consultat el 5 de maig de 2010).

²⁵ Guibernau, M. *Nations without States*, (Polity Press: Cambridge, 1999), capítol 5.

del Québec, que es va perdre per només 5.288 vots, i que va representar un 1,16 % de majoria de «no».²⁶ Aquests temes es debaten i s'exposen en els debats públics i l'experiència ha demostrat que el suport en les enquestes d'opinió no sempre és fiable en comparació amb el resultat de la votació.

En segon lloc, la pertinença d'Escòcia a la Unió Europea. Segons les normes de la Constitució de la Unió sobre la independència d'Escòcia ²⁷, una possible independència d'Escòcia consideraria el Regne Unit com l'estat successor, i Escòcia hauria de tornar a demanar de ser membre de la Unió Europea.²⁸

Finalment, la independència d'Escòcia requeriria que Westminster legislés per dissoldre la Unió. Tanmateix, els successius primers ministres britànics han reconegut que “Westminster no intentarà anul·lar la voluntat clarament expressada del poble escocès”.²⁹

Unió o independència?: el projecte unionista

Després de deu anys d'autonomia, a Escòcia s'han presentat dues opcions principals destinades a millorar el futur d'Escòcia: una opció unionista, inicialment impulsada pels laboristes i que proposa una autonomia amb més competències, i un pla per a la independència impulsat per l'SNP.

Va ser la líder laborista d'aleshores a Escòcia, Wendy Alexander, que va establir una perspectiva unionista sobre el canvi constitucional descartant la independència. Ja el 2008, Alexander va establir una doble estratègia d'enfortiment de l'autonomia, mentre feia passos per reforçar la unió. També va ser un primer intent d'obtenir un consens unionista sobre el futur constitucional d'Escòcia, amb el compromís de laboristes, conservadors i liberal demòcrates.

²⁶ Quebec Chief Electoral Officer, *Rapport préliminaire des résultats du dépouillement des votes le soir du scrutin: Référendum du 30 octobre 1995*, Québec: Bibliothèque nationale du Québec, 1995.

²⁷ C. Bromley, J. Curtice, K. Hinds i A. Park (ed.), *Devolution: Scottish Answers to Scottish Questions?* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2003).

²⁸ *The Constitution Unit Newsletter*, núm. 35, gener del 2007.

²⁹ *Ibid.* p. 1.

El Parlament Escocès i el Govern del Regne Unit van crear la Comissió Calman –que no estudiava la independència com a opció, sinó que es limitava a l'anàlisi d'una autonomia més àmplia dins el Regne Unit. Es va centrar en una revisió de l'autonomia amb l'objectiu de recomanar canvis perquè el Parlament Escocès pogués servir millor el poble i «continuar assegurant la posició d'Escòcia dins el Regne Unit».

El lideratge d'Alexander es va enfonsar quan es va veure implicada en un afer de donacions a petita escala però il·legal que afectava el finançament de la seva campanya. Tanmateix, la seva iniciativa política va ser important, perquè per primera vegada els partits unionistes al Parlament Escocès van haver d'unir forces i donar suport a la creació de l'anomenada Comissió Calman. En lloc d'intentar limitar l'autonomia d'Escòcia o protegir l'estatu quo, la proposta d'Alexander combinava la reivindicació de més competències amb una autonomia fiscal més àmplia per al Parlament Escocès, amb la idea de conciliar més autonomia amb una renovació del Regne Unit. Un punt polèmic va ser la defensa que feia d'uns drets socials similars arreu del Regne Unit, contradient així les polítiques radicalment diferents que aplica l'SNP en educació universitària, salut i ajuts a la gent gran, molt més generoses que les d'Anglaterra i Gal·les.

Un cop destituïda, l'impacte del seu pla es va esvaïr, i es va donar prioritat a les conclusions de la Comissió Calman en l'Informe final, *Serving Scotland Better: Scotland and the United Kingdom in the 21st Century*³⁰, que va ser publicat el 15 de juny de 2009.

Principals recomanacions de la Comissió Calman

- El Parlament Escocès (Holyrood) sempre ha tingut la competència per variar el tipus estàndard de l'impost sobre la renda –l'anomenada taxa Tartan– en 3p per lliura, però mai no s'ha utilitzat.

La Comissió Calman va recomanar una nova sèrie d'impostos escocesos, encara recaptats pel Departament d'Economia (HMRC).³¹ Això s'aconseguiria amb la deducció de 10p dels tipus estàndard i superior de l'impost sobre la renda a Escòcia que faria el Ministeri

³⁰ <http://www.commissiononscottishdevolution.org.uk>

³¹ El Departament d'Economia és un departament no ministerial del Govern britànic, el principal responsable de la recaptació d'impostos i del pagament d'algunes formes d'ajut estatal. El seu equivalent en el sistema espanyol seria l'Agència Tributària.

d'Economia i Finances, acompanyat d'una retallada en la subvenció global que el Parlament Escocès (Holyrood) rep del Govern del Regne Unit. Aquest canvi abocaria els MSP, és a dir, els membres del Parlament Escocès, a decidir si aplicaven la taxa de 10p. Al final, la quantitat de diners en efectiu rebuda per Escòcia continuaria sent la mateixa per mitjà d'una combinació de la subvenció del Ministeri d'Economia, els impostos del Regne Unit i els impostos d'Escòcia. Això els permetria augmentar en conseqüència tant les exaccions com els impostos personals o bé retallar-los, la qual cosa implicaria una probable retallada dels serveis públics. Holyrood també hauria de mantenir el diferencial entre el tipus estàndard i el superior. L'objectiu d'aquest canvi seria augmentar la responsabilitat del Parlament Escocès, en haver de decidir sobre l'impost i anunciar la seva decisió.

- Westminster podria transferir al Parlament Escocès el control de l'impost sobre transmissions immobiliàries³². Va fer la mateixa recomanació per a la taxa per l'eliminació de residus, la taxa aèria mediambiental i l'impost sobre l'explotació comercial d'àrids. De moment s'ha descartat la transferència de l'IVA i l'impost sobre els carburants. Això probablement es traduiria en una reducció moderada de la subvenció global d'Escòcia.
- Actualment, el Govern d'Escòcia té un poder molt limitat per demanar diners en préstec, que es poden utilitzar per cobrir els dèficits de finançament de caixa. La Comissió Calman ha proposat facilitar el cobrament de diners i atorgar competències al Parlament Escocès perquè pugui demanar préstecs per fer inversions de capital i construir infraestructures públiques, com escoles i hospitals.
- Tenir el control del “petroli d'Escòcia” ha estat una política clau de l'SNP des dels anys setanta-, però la Comissió Calman va avisar de la inseguretat dels ingressos del Mar del Nord a causa de la volatilitat dels preus mundials del petroli, i va dir que el valor segurament disminuiria en el futur.

³² Impost aplicat a la compra-venda d'immobles i de sòl.

L'informe argumenta que podria ser interessant d'especular com es poden afegir aquests ingressos al pressupost d'Escòcia, però en darrera instància va rebutjar la transferència o la cessió al Parlament Escocès de la recaptació fiscal pel petroli i el gas .

- La Comissió també va reconèixer que els ingressos pel petroli i el gas continuaran contribuint al fons comú de tot el Regne Unit, per tant continuaran incrementant el nivell total de la despesa pública a Escòcia.
- Mantenir la polèmica fórmula de Barnett, que comporta una subvenció de Westminster per al Parlament Escocès, perquè molts impostos no estan transferits o assignats.
- Una autonomia amb més competències transferides de Westminster al Parlament Escocès hauria d'incloure el control sobre la legislació de les escopetes d'aire comprimit, l'alcohol al volant i els límits de velocitat, i també l'organització de les eleccions escoceses. També hauria d'incloure altres àmbits: el finançament de la sanitat animal, les llicències per l'ús controlat de substàncies en la lluita contra l'addicció, i la competència dels ministres escocesos per nomenar un representant d'Escòcia en la corporació de la BBC.
- A més, Calman ha recomanat que Westminster promulgui lleis per a tot el Regne Unit sobre organitzacions benèfiques, sobre l'etiquetatge i el contingut dels aliments i sobre la regulació dels professionals de la salut; tanmateix, no hi ha cap proposta per canviar el règim actual, en què la legislació autonòmica d'ordenació urbanística es podria utilitzar per bloquejar la instal·lació de noves centrals nuclears a Escòcia.
- La Comissió Calman també va fer èmfasi en la necessitat d'enfortir la cooperació entre el Parlament Escocès i el de Westminster, mentre declarava que l'autonomia era un èxit i descrivia la Unió com una institució que treballa en benefici d'Escòcia, sobretot en matèria econòmica.

- La revisió que la Comissió Calman fa de l'autonomia d'Escòcia inclou la reivindicació perquè Holyrood es faci càrrec de la meitat de l'impost sobre la renda recaptat a Escòcia.³³

La constitució d'un nou govern britànic liberal demòcrata al maig del 2010 i el nomenament de David Cameron com a primer ministre han obert nous interrogants sobre com evolucionarà el futur d'Escòcia. Com a resultat de les eleccions generals del 6 de maig de 2010, els conservadors tenen un sol diputat a Escòcia, mentre que els seus aliats al govern de coalició, els liberal demòcrates, tenen un nombre considerable de diputats (11). La iniciativa de David Cameron de visitar Escòcia immediatament després de ser nomenat demostra el seu interès en el desenvolupament del que ell mateix ha descrit com a relació de respecte mutu entre el Govern britànic i el d'Escòcia. Cameron ha promès a Alex Salmond no reduir la subvenció anual força generosa de Westminster que ha de rebre Escòcia a finals d'aquest any.³⁴ Al mateix temps, Cameron ha assenyalat la seva voluntat de deixar les portes obertes per dialogar més endavant amb l'Executiu escocès i fins i tot ha insinuat la possibilitat d'obtenir més suport econòmic per a Escòcia. Segurament el que fa és un esforç per enfortir l'unionisme, demostrant als escocesos com poden arribar a beneficiar-se de la seva pertinença a la Unió, especialment en un moment de crisi econòmica i amb les eleccions escoceses del 2011 ja a la vista.

Sens dubte una de les principals qüestions en l'aplicació de l'autonomia al Regne Unit està relacionada amb el debat actual que ha generat sobre la identitat nacional. Tot seguit es consideren algunes de les conseqüències de l'autonomia per a la identitat britànica, i també per a l'escocesa, la gal·lesa i la nord-irlandesa al Regne Unit.

³³ <http://www.commissiononscottishdevolution.org.uk/>. (Consultat el 16 de maig de 2010).

³⁴ El Departament d'Economia recapta els impostos de tots els ciutadans del Regne Unit i els residents, el Govern britànic assigna fons a les institucions autonòmiques d'Escòcia, de Gal·les i d'Irlanda del Nord en forma de subvenció anual calculada en funció del nombre de persones i la densitat de població de cada territori. Per exemple, el fet que Escòcia sigui poc poblada fa que tingui una subvenció més gran per habitant en comparació amb l'assignada a altres territoris. La necessitat d'oferir serveis de proximitat als ciutadans, encara que visquin en zones llunyanes justifica aquesta posició. L'import de les despeses públiques assignades a Escòcia, Gal·les i Irlanda del Nord es calcula cada any d'acord amb l'anomenada fórmula de Barnett.

La identitat britànica en contraposició a la identitat escocesa

Per a la majoria dels anglesos és difícil d'establir una clara distinció entre la identitat anglesa i la britànica; això explica la dificultat que tenen a comprendre la perspectiva dels escocesos. Al principi l'autonomia a la Gran Bretanya es va convertir en un tema molt polèmic que automàticament provocava reaccions apassionades. Manca de solidaritat, tracte injust, favoritisme i amenaça a la integritat de l'Estat van ser algunes de les expressions que apareixien quan es reflexionava sobre una Gran Bretanya descentralitzada.

Tanmateix, deu anys d'autonomia ho han canviat. Tant els anglesos com la premsa anglesa sembla que estan molt més relaxats davant la perspectiva que es convoqui un referèndum sobre la independència a Escòcia. Bàsicament, argumenten que “si això és el que volen els escocesos, doncs que sigui així”. Però aquestes actituds poden canviar un cop el referèndum sobre la independència tingui data i una pregunta clara.

Una de les conseqüències fàcilment predictibles de l'autonomia, però no precisament esperada, ha estat la generació de més consciència regional. D'aquesta manera, la identitat escocesa, la gal·lesa i la irlandesa s'han enfortit al Regne Unit. Una altra qüestió que preocupa és si el procés autonòmic ha reforçat o, més aviat, ha afeblit la identitat britànica de manera irreparable. Fins ara és evident que l'autonomia ha convertit en problemàtica la identitat britànica i ha provocat gairebé una recerca nacional dels elements que podrien definir-se com a 'britànics' en oposició a “anglesos”, per exemple; una qüestió que abans no es tenia en compte. La redefinició i l'estimulació de les identitats escocesa, gal·lesa i irlandesa han alterat sens dubte la manera com les identitats anglesa i britànica s'han d'elaborar. El Llibre blanc del Parlament d'Escòcia (*Scotland's Parliament White Paper*, del juliol del 1997), al capítol 3, afirma: “La Unió es veurà reforçada pel reconeixement de les reivindicacions d'Escòcia, de Gal·les i de les regions amb forta identitat pròpia. Les propostes d'autonomia del Govern que satisfacin aquestes aspiracions no tan sols garantiran la Unió, sinó que també la faran créixer”.³⁵ El resultat d'un possible referèndum sobre la independència d'Escòcia serà un exercici de prova de la

³⁵ *Scotland's Parliament White Paper*, The Stationery Office, London, 1997, article 3.1.

campanya originària que va emprendre l'aleshores Govern laborista britànic sobre el procés autonòmic del 1997.

En comparació amb altres nacions sense estat, un problema econòmic clau distingeix la posició d'Escòcia i Gal·les respecte a la de Catalunya i el País Basc. Els primers depenen dels ajuts de l'Estat mentre que els darrers són contribuents nets a les arques de l'Estat. Això representa una diferència substancial quan es té en compte la perspectiva espanyola i la britànica pel que fa a una autonomia més àmplia.

Una estructura política asimètrica com la que es va establir a la Gran Bretanya és probable que provoqui conflictes i els estats solen ser reticents a acceptar-ho perquè implica, d'una manera o una altra, l'acceptació d'un estatus especial per a algunes zones. Pocs estats s'autodefineixen com a plurinacionals, encara que hi puguin haver raons de pes per fer-ho. En aquest sentit, l'autonomia política es percep com una opció intermèdia, que va més enllà de reconèixer només l'especificitat cultural d'algunes regions, però que es queda molt per sota de la sobirania compartida que comporta la federació. Per a l'estat i les zones que no se'n beneficien, l'asimetria és difícil d'acceptar; tanmateix, es podria arribar a considerar com l'única alternativa acceptable per a algunes nacions com Escòcia si se les dissuadeix de cercar la independència.

Des del 1997, el Regne Unit no tan sols ha construït un model reeixit d'autonomia asimètrica, sinó que s'ha compromès en l'aprofundiment d'aquesta asimetria i l'ampliació de l'autonomia a Escòcia, Gal·les i Irlanda del Nord. La qüestió clau és si l'autonomia fomenta el separatisme o, al contrari, si es controla, continua sense resoldre's. Un referèndum sobre la independència d'Escòcia serà una prova per a aquesta qüestió, ja que molts dels que han donat suport a l'SNP, per les seves polítiques i els seus projectes de desenvolupament d'Escòcia, poden no compartir el seu objectiu final d'una Escòcia independent.

REFERÈNCIES

All Wales Convention. Report, 2009, en línia a <http://wales.gov.uk/docs/awc/publications/091118thereporten.pdf>.

Bromley, Catherine, John Curtice, Kirstin Hinds i Alison Park (ed.), *Devolution: Scottish Answers to Scottish Questions?* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2003).

Choosing Scotland's Future: A National Conversation: Independence and Responsibility in the Modern World, Govern d'Escòcia, 2007. <http://www.scotland.gov.uk>

Gay, Oonagh, i Holden, Helen. *The West Lothian Question*, Library House of Commons, SN/PC-02586, p. 8 . Darrera actualització del 21 de maig de 2010. Accessible en línia <http://www.parliament.uk/documents/commons/lib/research/briefings/snpc-02586.pdf>.

Guelke, Adrian. *The Age of Terrorism and the International Political System*. London: Tauris Academic Studies, 1985.

Guibernau, Montserrat, *La identitat de les nacions*. Barcelona: Dèria Editors, 2010.

Guibernau, Montserrat, *The Identity of Nations*. Cambridge: Polity Press, 2007.

Guibernau, Montserrat, *Nations without States*. Cambridge: Polity Press, 1999.

Hayden, Tom. *No Border, no Cry? The Peace Process and the Causes of Conflict in Northern Ireland*. (1 de febrer de 1998, senador Tom Hayden, State Capitol, Sacramento CA), p. 2.

Comissió d'Afers Gal·lesos de la Cambra dels Comuns, *Wales and Whitehall*. London: The Stationary Office, 2010. Accessible en línia a: <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200910/cmselect/cmwelaf/246/24608.htm#a29>.

Jenkins, R. *Rethinking Ethnicity*. London: Sage, 1993.

McCormick, J. i Alexander, W. 'Firm foundations: securing the Scottish Parliament', dins Tindale, Stephen (ed.) *The State and the Nations: the Politics of Devolution* (IPPR: London, 1996).

McCrone, D.; Paterson, L. 'The Conundrum of Scottish Independence', *Scottish Affairs*, núm. 40, estiu 2002.

Osmond, J. 'A Constitutional Convention by Other Means: The First Year of the National Assembly for Wales', dins Hazell, Robert. *The State and the Nations* (The Constitution Unit-Imprint Academic: London, 2000).

Paterson, Lindsay 'Attitudes to Scottish Independence and to the SNP', Institute of Governance, University of Edinburgh, 29 de maig de 2004. Web visitada el 15 de març de 2005: <http://www.institute-of-governance.org> <http://www.institute-of-governance.org>

Progressive Scottish Opinion Poll, dins *The Scotsman*, 14 d'octubre de 2008.

Québec Chief Electoral Officer, *Rapport préliminaire des résultats du dépouillement des votes le soir du scrutin: Référendum du 30 octobre 1995*, Québec: Bibliothèque Nationale du Québec, 1995

Scotland's Parliament White Paper, The Stationery Office, London, 1997.

Consell de Recerca Econòmica i Social. *Devolution and Constitutional Change*, Study Number 4766. Arxiu de Dades del Regne Unit. www.data-archive.ac.uk, 2001.

The Belfast Agreement (The Stationery Office: London, abril de 1998), p. 1.

The Constitution Unit Newsletter, núm. 35, gener del 2007.

Tomaney, J. 'The Regional Governance of England', dins Hazell, R. *The State and the Nations* (The Constitution Unit-Imprint Academic: London, 2000), p. 117-122.